

בבית המשפט העליון

ע"א 1142/24

לפני: כבוד ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן

המערערת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני

ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בירושלים
(כב' השופטת א' א' יהלומי) מיום 30.1.2024 בתלה"מ
24204-10-21

בשם המערערת: עו"ד רחלי אייבס

בשם המשיב: בעצמו

פסק-דין

לפניי ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בירושלים (כב' השופטת א' א' יהלומי) בתלה"מ 24204-10-21 מיום 30.1.2024 שלא לפסול את עצמו מלדון בעניינה של המערערת.

1. המערערת והמשיב הם בני זוג לשעבר והורים לקטינה (להלן: הקטינה), אשר ניהלו בשנים האחרונות מספר הליכים בבית המשפט לענייני משפחה בירושלים. ההליך נושא הערעור שלפניי עניינו בתביעת המערערת למשמורת על הקטינה, והוא נוהל בתחילה על ידי כב' השופט א' כץ. ביום 12.12.2021 נתן השופט כץ תוקף של פסק דין להמלצות שהובאו בתסקיר עובדת סוציאלית בנוגע לזמני השהות של הקטינה עם המשיב, והורה למזכירות לסגור את התיק. חרף זאת, בחודשים העוקבים הוגשו בהליך בקשות וניתנו בו החלטות שונות. בעקבות אחת מהודעות העדכון שהגישו גורמי הרווחה, שבה צוין כי המערערת צעקה על צוות מרכז הקשר והפריעה להתנהלותו, נתן

השופט כץ החלטה ביום 9.11.2022 שבה ציין כי הוא רואה בחומרה את התנהגותה של המערערת וכי ככל שתוסיף להתנהג בדרך זו, היא צפויה לסנקציות כספיות.

2. ביום 16.1.2023 הועבר עניינם של הצדדים לטיפולו של כב' השופט א' א' יהלומי, ובדין שהתקיים לפניו ביום 19.6.2023 הגיעו הצדדים להסכמות על מתכונת המפגשים בין המשיב לבין הקטינה במרכז הקשר. אולם, בהמשך הגישו גורמי הרווחה הודעה שבה צוין, בין היתר, כי המערערת צועקת על אנשי הצוות במחלקת מעברים, מתנהלת כלפיהם בתוקפנות ומטרידה אותם בשיחות טלפון מרובות, וכי היא מקיימת שיח דומה מול צוות מרכז הקשר. ביום 3.9.2023 נתן בית המשפט החלטה שבה ציין כי "נחרד" ללמוד על התנהלותה של המערערת, והורה לה לנהוג בכבוד כלפי גורמי הרווחה שמטפלים בעניינה. ביום 21.11.2023 הודיעו גורמי הרווחה כי המערערת מוסיפה לנהוג בתוקפנות כלפי צוות מרכז הקשר; כי כל הניסיונות לקיים עמה שיח מכבד העלו חרס; וכי כל אימת שהמערערת אינה מסכימה עם דברים שנאמרים לה או עם ההמלצות שמועברות לבית המשפט, היא צועקת על צוות מרכז הקשר תוך התעלמות מסביבתה ומן הקטינה. למחרת נתן בית המשפט החלטה שבה הביע צער על כישלון הניסיונות להביא את המערערת לחדול מהתנהלותה, קבע כי יש למנות אפוטרופוס לדין לקטינה, והורה לצדדים להודיע אם הם מתנגדים לכך (להלן: ההחלטה מיום 22.11.2023). בנוסף הורה בית המשפט לצדדים להודיע את עמדותיהם באשר למינוי מומחה לשם בחינת חלק מהטענות שהעלו זה נגד זו. על רקע דיווחיהם של גורמי הרווחה חייב בית המשפט את המערערת בהוצאות בסך 5,000 ש"ח, בציינו כי "הסלידה של בית המשפט מהפרת החלטות שיפוטיות נעשית גם באמצעות הטלת הוצאות משפט לטובת אוצר המדינה" (סעיף 14 להחלטה מיום 22.11.2023). לשלמות התמונה יצוין כי המערערת הגישה בקשת רשות לערער על חלק מההחלטות שניתנו בעניינה, ובהן ההחלטה מיום 22.11.2023, ובקשתה נדחתה ביום 7.5.2024.

3. בהחלטה מיום 30.11.2023 מינה בית המשפט אפוטרופא לדין לקטינה, וכן הורה על מינוי מומחית מטעם בית המשפט (להלן: המומחית) לבחינת "טענות האם כי הקטינה חוותה פגיעה מינית מצד האב, וטענות האב כי לא היו דברים מעולם וכי מדובר בהסתה פרועה, ניכור, ושטיפת מוח של האם" (סעיף 2 להחלטה מיום 30.11.2023). בהמשך הגישה המערערת בקשה לביטול החלטה זו ולהארכת המועד להגשת עמדתה ביחס להחלטה מיום 22.11.2023. בהחלטה שניתנה ביום 5.12.2023 הביע בית המשפט ביקורת על התנהלותה של המערערת וציין כי בשלב זה אין מקום לבטל את המינויים, אך התיר לה להגיש התייחסות תוך 48 שעות (להלן: ההחלטה מיום 5.12.2023). ביום 9.1.2024 דחה בית המשפט בקשה שהגישה המערערת להטלת סנקציות כספיות על

המשיב בגין הפרת זמני השהות עם הקטינה בציינו כי מדובר ב"בקשת סרק", כי המערערת עצמה מפרה החלטות בנוגע לתשלום שכר טרחתה של המומחית ולקיום מפגשים עמה, וכי לפני משורת הדין לא תחויב המערערת בהוצאות (להלן: ההחלטה מיום 9.1.2024). ביום 11.1.2024 דחה בית המשפט בקשה שהגישה המערערת למתן הוראות למומחית ולהארכת המועד לתשלום חלקה בשכר טרחתה. בקשת המערערת לעיון מחדש בהחלטה זו נדחתה ביום 14.1.2024, אך לפני משורת הדין ניתנה לה ארכה קצרה לתשלום חלקה בשכר הטרחה.

4. למחרת, ביום 15.1.2024, הגישה המערערת בקשה לפסילת המותב שבמסגרתה טענה, בעיקרם של דברים, כי המותב גיבש את דעתו נגדה באופן שמקים חשש ממשי למשוא פנים מצדו. המערערת הפנתה לשורת החלטות והתבטאויות של המותב שמראות, לשיטתה, כי המותב לא יצליח לנהל הליך הוגן בעניינה – ובכלל זה לאמירה בדבר "סלידה" מהתנהלותה, לקביעה כי אחת מבקשותיה הייתה "בקשת סרק", להחלטה בדבר מינוי המומחית וחייב המערערת בחלק משכר טרחתה, ולכך שהמותב חייב אותה בהוצאות במסגרת ההחלטה מיום 22.11.2023 ואף הוסיף "איום" בדבר חיובה בהוצאות בהחלטה מיום 9.1.2024 (סעיף 8 לבקשת הפסלות). עוד טענה המערערת כי המותב קיבל את גרסת גורמי הרווחה לגבי התנהגותה ללא בירור ממצה ומבלי לשמוע את גרסתה; וכי האופן שבו תיאר המותב את התנהלותה וניסח את שאלותיו למומחית, כרוך בתיוג שלילי ולמעשה "מדריך" את האפוסטרופא לדין ואת המומחית (שם, סעיף 23). מנגד, כך נטען, המותב משתמש "בלשון מכבדת ורכה" כלפי המשיב ונמנע מלבחון כראוי את מסוכנותו המינית (שם, סעיף 11). המערערת הוסיפה כי המותב כלל בהחלטותיו קביעות עובדתיות ומשפטיות שגויות: כך, לשיטתה הטענה בדבר הסתה וניכור מצדה הועלתה לראשונה על ידי המותב עצמו, ולא על ידי המשיב; הביקורת בהחלטה מיום 5.12.2023 על התנהלותה הדיונית אינה מוצדקת; והקביעה שהיא מפרה החלטות שיפוטיות אינה נכונה. לצד זאת נטען כי המותב חרג מסמכותו, בין היתר, בכך שהוסיף ליתן החלטות בהליך למרות שהתיק נסגר על ידי כב' השופט א' כק. לשלמות התמונה יצוין כי המערערת הגישה מספר בקשות נוספות לאחר הגשת בקשת הפסלות, אך בית המשפט הורה על מחיקתן בציינו כי לא ניתן להכריע בהן עד לאחר ההכרעה בבקשת הפסלות.

5. ביום 30.1.2024 דחה המותב את בקשת הפסלות בהחלטה מפורטת (להלן: החלטת הפסלות), בציינו: "נראה על פניו כי בקשה זו, הינה המשך ישיר לשלל ניסיונותיה [של המערערת – ע' פ'] להלך אימים על העובדים הסוציאליים, גורמי הרווחה, עובדי מרכז הקשר ולהילחם בדרך לא לגיטימית בכל מי שמעז לעמוד בדרכה ולנסות להגן על בתם הקטינה של הצדדים ועל הקשר החיוני שעליה לקיים עם אביה" (סעיף 37 להחלטת

הפסלות). עוד קבע המותב כי אין בסיס לטענת המערערת שלפיה גיבש את דעתו בשלב מוקדם של ההליך, והוסיף כי יש לתמוה על הטענה שההליך מצוי בשלב מוקדם. כמו כן הבהיר המותב כי החלטתו מיום 22.11.2023 התייחסה לסלידה של בתי המשפט מהפרת החלטות שיפוטיות, וכי לא היה בכך כדי להביע סלידה מהמערערת עצמה. המותב הוסיף כי אין פגם באימוץ עמדתם של גורמי הרווחה שלפיה המערערת מפרה החלטות שיפוטיות, שכן מדובר בגורמים ניטראליים שמשמשים כיד ימינו של בית המשפט, ומכל מקום ניתנה לצדדים האפשרות להגיש את עמדותיהם בהמשך להחלטה מיום 22.11.2023. עוד דחה המותב את הטענה בדבר הנחיה מגמתית של גורמים שמעורבים בתיק, את הטענה לשגיאות עובדתיות בהחלטותיו, ואת הטענה כי התיק נסגר. לצד זאת קבע בית המשפט כי נפל שיהוי בהגשת בקשת הפסלות, אשר התבססה בחלקה על החלטות שניתנו חודשים קודם לכן. לבסוף חייב את המערערת בהוצאות המשיב בסך 2,000 ש"ח.

6. מכאן הערעור שלפניי, שבמסגרתו חוזרת המערערת על הטענות שהעלתה בבקשת הפסלות. המערערת טוענת כי ניתן ללמוד על קיומו של חשש ממשי למשוא פנים מהתבטאויות של המותב, מהחלטות שנתן, מפתיחת התיק הסגור מחדש וכן מכך שהמותב הדריך גורמים מעורבים נגדה. עוד לטענת המערערת, העובדה שהמותב הורה לבחון את טענת ההסתה והניכור שהועלתה כלפיה לפני שבחן את טענתה בדבר מסוכנותו של המשיב, מלמדת אף היא על גיבוש עמדה ביחס אליה. המערערת מוסיפה וטוענת כי החלטת הפסלות כוללת קביעות שגויות לגביה ומתעלמת מנסיבות רלוונטיות, והיא מלינה על חיובה בהוצאות במסגרת החלטה זו. בנוסף סבורה המערערת כי לא היה מקום למחוק את הבקשות שהגישה לאחר בקשת הפסלות – אלא לכל היותר להשהות את הטיפול בהן – ולשיטתה התנהלות זו של המותב מלמדת על גיבוש עמדה ביחס לבקשות שתגיש בעתיד.

7. המשיב, מצדו, סבור כי דין הערעור להידחות. הוא חולק על טענת המערערת בדבר סגירת התיק נושא הערעור שלפניי, וכן על הטענה שהמותב הדריך גורמים שמעורבים בתיק באופן מוטה. כמו כן נטען שהמערערת מפרה החלטות שיפוטיות בעניין תשלום שכר טרחתה של המומחית.

8. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, ולא בלי התלבטות, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. כידוע, אמת המידה לבחינת קיומה של עילה לפסילת שופט היא התקיימותן של נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים (סעיף 77א(א) לחוק

בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; ע"א 1054/24 פלוני נ' פלונית, פסקה 6 (25.3.2024); ע"א 542/24 פלונית נ' שפירא, פסקה 5 (12.3.2024). כפי שנפסק, טענות שמכוונות לפעילות השיפוטית כשלעצמה יקימו עילת פסלות רק במקרים חריגים ונדירים (ע"א 273/24 מאור נ' הממונה על חדלות הפירעון – מחוז ירושלים, פסקה 7 (19.3.2024); ע"א 518/24 בר נ' אריאל, פסקה 7 (31.1.2024); ע"א 182/24 פלונית נ' פלונית, פסקה 9 (24.1.2024). בתוך כך, החלטות שיפוטיות שניתנות במסגרת ניהול ההליך לא יקימו כשלעצמן חשש ממשי למשוא פנים, וזאת גם כשמדובר ברצף של החלטות שאינן לרוחו של בעל דין (ע"א 5330/23 פלוני נ' פלונית, פסקה 7 (10.12.2023); יגאל מרזל דיני פסלות שופט 175 (2006)). עוד נפסק כי הבעת ביקורת על התנהלותו של בעל דין לא תקים עילת פסלות אוטומטית, וכי יש לבחון בכל מקרה לגופו אם התבטאויות המותב מקימות חשש ממשי למשוא פנים מצדו (ע"א 667/24 פלוני נ' פלונית, פסקה 8 (5.2.2024); ע"א 7038/22 שושן נ' פילדס, פסקה 10 (17.11.2022); ע"א 5684/08 הלייב נ' מדינת ישראל – מנהל מקרקעי ישראל – המנהלה לקידום הבדואים בנגב, פסקה 10 (7.10.2008)).

9. אכן, חלק מההחלטות שאליהן מפנה המערערת כוללות ביקורת חריפה מצד המותב על התנהלותה, ואציין בפרט כי האמירה שלפיה בקשת הפסלות הוגשה מתוך כוונה להילחם בניסיונות להגן על הקטינה ועל הקשר שלה עם המשיב – היא אמירה שחורגת מן המתנינות שנדרשת ממותב שיושב לדין, בפרט בכל הנוגע להתבטאויות בנושאים שקשורים במישרין להליך שלפניו. עם זאת, כפי שנפסק, "לא כל התבטאות שטוב היה אלמלא נאמרה, תצדיק את פסילת המותב" (ע"א 1453/21 פלונית נ' פלונית, פסקה 6 (11.3.2021)). בעבר נפסק בהקשר דומה:

"אכן, בין הצדדים נטוש מאבק חריף, המוצא את ביטויו בריבוי ההליכים, בהתמשכותם, בצעדים החריגים שנוקטים הצדדים ובלשון החריפה שהם נוקטים, בין זה כנגד זה ובין בהתייחס לבית המשפט [...] אין להוציא מכלל אפשרות את החשש, כי לשונם וסגנונם של הצדדים עלולים להשפיע על מהלך הדיון, על אופיו ועל סגנון ההחלטות הניתנות במסגרתו, אפילו אין השפעה סגנונית זו עולה כדי יצירתה של עילת פסלות. זאת ועוד, אך טבעי הוא, כי במהלך כשנתיים בהן באים ויוצאים הצדדים באולמו של בית המשפט, בהן הם מטיחים איש ברעהו האשמות קשות, בהן שב בית המשפט ונצרך לתסקירים מטעם גורמי הרווחה, ובהן מקבל בית המשפט החלטות ביניים שונות, מגבש בית המשפט דעה כלשהי אודות הצדדים, אמינותם ופועלם, אפילו אין דעה זו עולה כדי דעה מוגמרת" (ע"א 473/00 משלי נ' בוקשפן משלי, פסקה 6 (7.3.2000); ההדגשות הוספו – ע' פ').

10. בסופו של יום, ולאחר בחינת ההקשר הכולל שבו נכתבה החלטת הפסלות, באתי לכלל מסקנה כי הגם שהאמירה שהובאה לעיל, ראוי היה אלמלא נכתבה – המקרה שלפנינו אינו בא בגדר המקרים החריגים שבהם קם חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב. כפי שפורט בהרחבה לעיל, לאורך תקופה ארוכה דיווחו גורמי הרווחה על התנהגות בעייתית של המערערת בזיקה למפגשים בין הקטינה לבין המשיב במרכז הקשר, ובמקביל לכך נמנעה המערערת מלקיים החלטות שיפוטיות בנוגע לתשלום שכר טרחתה של המומחית, חרף אורך הרוח שגילה המותב כלפיה בהקשר זה. בעקבות זאת כלל המותב בהחלטת פסלות דברי ביקורת חריפים על התנהלותה של המערערת – שעל החומרה שכרוכה בה עמד גם המותב הקודם שטיפל בעניינם של הצדדים. אכן, מן הראוי כי שופט שיושב לדין יימנע מהתבטאויות שעלולות להתפרש באופן בעייתי על ידי הצדדים (ראו בהקשר זה: ע"א 1192/21 פלוני נ' פלונית, פסקה 12 (5.5.2021); ע"א 1453/21 פלונית נ' פלונית, פסקה 6 (11.3.2021)). אולם, בענייננו, האמירה שהובאה לעיל מתוך החלטת הפסלות התייחסה להתנהגותה של המערערת ולהתנהלותה הדיונית כפי שבאו לידי ביטוי עד לאותו השלב, ובפרט בהגשת בקשת הפסלות עצמה. בנסיבות העניין, איני סבור כי יש באמירה זו כדי ללמד על גיבוש עמדה נחרצת לגבי המערערת באופן שצופה פני עתיד, או כדי להעיד על נעילת דעתו של המותב בנוגע לסוגיות שהובאו להכרעתו (ראו והשוו: ע"א 264/23 פלוני נ' פלונית, פסקה 15 (31.1.2023); ע"א 8193/21 פלוני נ' פלונית, פסקה 14 (7.2.2022); ע"א 9296/20 פלוני נ' פלונית, פסקה 6 (25.1.2021)).

11. ההתייחסות ל"סלידה" מהפרת החלטות שיפוטיות על ידי המערערת, כמו גם האמירה שאחת מבקשותיה היא "בקשת סרק", אין בהן כדי להצדיק שינוי ממסקנתי ואין בהן כדי ללמד על עמדה נחרצת ביחס למערערת עצמה. כך גם באשר לאופן שבו תיאר המותב את טענות המשיב וניסח את ההנחיות למומחית. כאמור לעיל, במסגרת החלטת הפסלות הדגיש המותב כי אין בסיס לטענה שדעתו נעולה – וחזקה כי ינהל את עניינם של הצדדים בהתאם.

12. יתר טענות המערערת – ובכלל זה הטענות בדבר מתן החלטות בחוסר סמכות, בדבר חיובה בהוצאות ובדבר מחיקת הבקשות שהוגשו לאחר בקשת הפסלות – הן טענות ערעוריות שהדרך לבררן אינה בבקשת פסלות אלא במסגרת הליכי ההשגה שקבועים בדין, כפי שאכן פעלה המערערת בנוגע לחלק מהחלטות המותב (ע"א 1811/24 פלונית נ' המחלקה לשירותים חבריים אריאל, פסקה 11 (6.3.2024); ע"א 215/24 פלונית נ' פלוני,

פסקה 7 (12.2.2024)). לכך יש להוסיף כי בהתאם להוראת תקנה 173(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, על בעל דין להגיש בקשה לפסילת שופט מיד לאחר שנודע לו על עילת הפסלות "ולפני כל טענה אחרת". במקרה שלפנינו, המערערת הגישה את בקשת הפסלות ביום 15.1.2024 אך רבות מטענותיה נסמכות על החלטות שניתנו בחודש נובמבר 2023 ואף קודם לכן, ובשבועות שקדמו לבקשת הפסלות המערערת אף הגישה לבית המשפט בקשות בנושאים אחרים. כפי שנפסק בעבר, אין מקום להמתין עם העלאת טענת פסלות עד למועד נוח עבור בעל הדין (ע"א 43/24 פלוני נ' פלונית, פסקה 5 (4.1.2024); ע"א 7678/22 פלונית נ' פלונית, פסקה 6 (15.12.2022); ע"א 1487/22 פלונית נ' פלוני, פסקה 19 (7.7.2022)), והדברים יפים לענייננו.

הערעור נדחה אפוא. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח באייר התשפ"ד (5.6.2024).

מ"מ הנשיא